

ПРАВОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ІЗ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ НА МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Терещенко Сергій Володимирович

кандидат юридичних наук, доцент,
кафедра господарського права,
Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля,
Україна, м. Сєвєродонецьк
e-mail: hozpravo@i.ua

Правове стимулювання інновацій у сфері енергозбереження на металургійних підприємствах є важливою складовою загальнодержавної економічної і безпекової політики. Водночас локальні організаційно-правові заходи не слід виключати з поля зору, бо проблема збереження є комплексною. Її пов'язують із вирішенням правових, фінансових, технічних, соціальних, економічних, організаційних, технологічних, екологічних, наукових та інших питань. Інтегрованість концептуальних підходів дозволила надати наступне визначення енергозбереження: «це реалізація на макро- та мікрорівнях правових, організаційних, наукових, виробничих, технічних і економічних заходів, що спрямовуються на ефективне використання енергетичних ресурсів, залучених у господарський обіг».

У свою чергу, ефективне споживання енергоресурсів – досягнення економічно виправданої ефективності використання ресурсів при існуючому рівні розвитку техніки і технологій і дотриманні вимог до охорони навколишнього середовища. Отже, проблеми концептуального характеру у сфері енергоспоживання можливо, на наш погляд, вирішувати двома шляхами:

1) реалізації Програм енергозбереження на об'єктах електроенергетики завдяки управлінню зниженням витрат на виробництво, транспортування і розподіл потоків електричної і теплової енергії;

2) паралельного планування заходів із енергозбереження споживачів, де можливості щодо заощадження енергоносіїв вищі, а витрати на заходи енергозбереження, навпаки, значно нижчі, ніж в електроенергетиці [1].

В аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень НАН України підвищення енергоефективності визначено стратегічним пріоритетом державної політики економічної безпеки [2]. Фахівцями визнано, що в Україні енергоресурси використовуються украй не ефективно, а їх вартість постійно зростає, що стає негативним фактором конкурентоздатності продукції металургійних підприємств.

У металургійному виробництві в сучасних умовах підприємство не в змозі самостійно вирішити проблеми енергоспоживання і захисту навколишнього середовища без цілеспрямованого стимулювання. За останні роки було прийнято низку законів, нормативних актів уряду України, а також підзаконних нормативно-правових актів про правила обліку енергетичних ресурсів, правила проведення енергетичних обстежень підприємств, енергетичні паспорти та ін.

Натомість фактично правові, організаційні, економічні механізми, запроваджені прийнятими законодавчими актами, на практиці не функціонують. Наприклад, на законодавчому рівні передбачена фінансова підтримка проектів і програм енергозбереження для підприємств, які активно використовують вторинні енергоресурси. Однак фактичний стан справ не відповідає приписам нормативних документів, зокрема, надання податкових пільг не відбувається за наявності підстав для надання. Регіональні програми підвищення ефективності використання енергії розроблені, але фінансування їх із бюджетних коштів здійснюється тільки в «обраних» окремих регіонах. Податкові пільги, спрямовані на надання допомоги в реалізації програм в Україні, також не надаються підприємствам.

У цьому контексті заслуговує на увагу пропозиція М. А. Губи та В. П. Волкова. До того ж автори керувалися наміром сприяти реалізації Закону України «Про енергозбереження»: «...необхідно в тарифах на енергоресурси передбачати «захищені» статті витрат, формування собівартості не тільки на виробництво, а й на послуги з передачі енергії, які забезпечували б підприємству повернення тієї частини прибутку, яка утворюється від впровадження енергозберігаючих технологій. Можливий в реалізації для виробників і покупців енергоресурсів варіант введення тимчасових акцизів або додаткових тимчасових надбавок до тарифів для цільового використання засобів, що формуються з «дельти» підвищення тарифу. Після закінчення строку дії акцизу тариф знижується від початкового на величину прибутку, одержаного від реалізації енергоефективних заходів».

За таких умов підсилюються вимоги до управління інноваційними процесами на підприємствах. «Уроки світового інноваційного менеджменту вкрай важливі для українських підприємств. Низький рівень інноваційної активності останніх є наслідком не тільки недостатнього інвестування в інноваційну діяльність або провалів інститутів інноваційної сфери, а й низької ефективності менеджменту на підприємствах (йдеться про менеджмент підприємства, адаптований до постійно оновлюваних умов його діяльності, ризикованості дій та конкуренції в галузі)» [3, с. 123].

Отже, ефективний менеджмент енергоспоживання для досягнення світового рівня кращими металургійними підприємствами має супроводжуватися розробленням і прийняттям локальних нормативно-правових актів, досвід напрацювання яких вивчається юридичними службами підприємств.

Список використаної літератури

1. Губа М. А. Шляхи оптимізації енергоспоживання у металургійній галузі [Електронний ресурс] / М. А. Губа, В. П. Волков // Качество экономического развития: глобальные и локальные аспекты : I междунар.

науч.-практ. конф (24–25 мая 2007 г.). – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2007may/3_guba.php (дата звернення: 15.05.2016). – Назва з екрана.

2. Підвищення енергоефективності як стратегічний пріоритет державної політики економічної безпеки : аналіт. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж НАН України. – Київ, 2012. – 22 с.

3. Шевченко Л. С. Стратегічне управління інноваційними процесами на підприємстві / Л. С. Шевченко // Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / за ред.: Г. П. Клімова, Ю. Є. Атаманова. – Харків : Право, 2015. – С. 122–142.